

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Kuzmin Eduard

TOWARDS THE DESIGN OF A SYSTEM OF PUNISHMENTS IN INTERNATIONAL CRIMINAL LAW	233
---	-----

Мануйлова Катерина Вікторівна

ЮРИСДИКЦІЙНІ ТА НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ НЕПОВНОЛІТНІХ У КОНТЕКСТІ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ	235
---	-----

Цибульська Ольга Юрійвна

ЩОДО ПИТАННЯ НЕДОТРИМАННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ ЧЕРЕЗ РЕЛІГІЙНІ ПЕРЕКОНАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	238
--	-----

Войтович Павло Петрович

ПРАВО НА УЧАСТЬ ЯК ШЛЯХ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ.	241
---	-----

Hryb Anna

INTERNATIONAL PROTECTION OF HUMAN RIGHTS IN THE INFORMATION SOCIETY	244
---	-----

Плотніков Олексій Вікторович

УХВАЛЕННЯ КОНВЕНЦІЇ ПРО ДЕЯКІ ВИДИ ЗВИЧАЙНОЇ ЗБРОЇ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ КРОК В ФОРМУВАННІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ОБМЕЖЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ДЕЯКИХ ВИДІВ ОЗБРОЄНЬ В БОЙОВИХ ДІЯХ.	247
--	-----

Федорова Тетяна Сергіївна

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО У СУЧАСНИХ ВИКЛИКАХ УКРАЇНИ: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	250
--	-----

Hrebeniuk Dmytro

THE DISCUSSION AROUND THE DEFINITION OF «EUROCRIME»	252
---	-----

Бірюков Руслан Миколайович

СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРОТОКОЛІВ ДО КОНВЕНЦІЇ ПРО ЄВРОПОЛ	255
---	-----

Бондарюк Ольга Олегівна

ПРОБЛЕМАТИКА В ПРОЦЕДУРІ ПОВЕРНЕННЯ ВИКРАДЕНИХ ДІТЕЙ НА ПОСТІЙНЕ МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ	258
---	-----

Галат Владислав Ігорович

ВПЛИВ ВІЙНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВОРІВ МІЖНАРОДНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	262
---	-----

Жакун Маргарита Юріївна

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВІЙНИ: СИНЕРГІЯ ВОЄННОЇ ДИПЛОМАТІЇ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ	265
---	-----

Івахненко Єлизавета Олександрівна

ДО ПРОБЛЕМИ ВСТАНОВЛЕННЯ СУТНОСТІ ДЕФІНІЦІЇ КІБЕРПРОСТОРУ ТА МІЖНАРОДНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ	269
--	-----

Марченко Дмитро Вікторович

ЕЛЕКТРОННІ ДОГОВОРИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ: КОЛІЗІЙНІ ПИТАННЯ ФОРМИ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ	271
--	-----

Омельченко Іван Ігорович

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ПРОПОРЦІЙНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ	274
---	-----

Островерхий Олександр Олександрович

МЕХАНІЗМИ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПОКАРАННЯ ЗА ЗЛОЧИН АГРЕСІЇ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.	279
---	-----

Раздорожний Герман Юрійович

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ АДВОКАТІВ	281
---	-----

Редченко Ярослав Олександрович

ЕМІСІЯ ТА ОБІГ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ: ПОРІВНЯННЯ МІСА ТА ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ...	284
---	-----

ПРАВО НА УЧАСТЬ ЯК ШЛЯХ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ

Право на участь є фундаментальним аспектом забезпечення людської гідності та всебічного розвитку особистості в сучасному інформаційному суспільстві. Інформаційні права людини являють собою визначені нормативно структуровані якості і особливості буття особистості, які виражають її свободу в сфері інформації і є невід'ємними та необхідними способами й умовами її життя, її взаємовідносин із суспільством, державою, іншими індивідами. Інформаційні права людини органічно поєднані із соціальною діяльністю людей, їх суспільними відносинами, способами буття індивіда. Вони є необхідними умовами побудови життя людини в цивілізованому суспільстві. Велике значення в такому суспільстві, у тому числі для реалізації прав людини, має право на участь, яке, безумовно, пов'язане із інформацією, процесами її обміну, свободою інформації. Це право є ключовим для реалізації інших прав людини, оскільки забезпечує прозорість, підзвітність та можливість для громадян брати активну участь у суспільному житті, контролювати дії влади та впливати на прийняття рішень, що їх стосуються.

Значення інформаційних прав людини пояснюється важливістю інформації в сучасному світі. Категорія «інформаційні права людини, про існування яких справедливо стверджують деякі дослідники [1; 2; 3], як і категорія «права людини» застосовується для визначення як юридичного феномену, так і для характеристики прав в більш широкому соціогуманітарному значенні, адже, перш за все, основним призначенням інформації є задоволення інформаційних потреб окремої людини, суспільства та держави. Як вірно підкреслює Б. А. Кормич, саме людина є кінцевим споживачем будь-яких даних і відомостей і завдяки своєму мисленню вона здатна перетворювати сукупність даних на те, що вважається інформацією [4, с. 8].

Крім того, інформацію варто розуміти не тільки як об'єкт, який потенційно містить відомості, наприклад, як статтю або повідомлення, але і як процес взаємодії суб'єкта з об'єктом, який він досліджує, тобто як процес, що потребує участі суб'єкта. Отже, інформація нерозривно пов'язана не тільки з тим об'єктом, який вивчається, але і з суб'єктивними особливостями тієї людини, яка її отримує – саме від цих особливостей буде залежати реакція людини та наступні дії. Будь-яке вираження людиною думки, комунікація, за своєю суттю є її прагненням вплинути на вчинки та думки інших людей, але ступінь цього впливу і його результат (певні дії) визначається не тільки самою людиною, але і тим, кому висловлюється ця думка.

Свобода інформації як інформаційне право людини не обмежується лише функцією отримання інформації людиною. Свобода інформації є складовою свободи людини і істотно впливає на її здійснення. Для реалізації своєї свободи

людина поповнює наявну у неї інформацію, наприклад, шляхом обміну нею з іншими людьми, виробляє нову інформацію, тобто бере активну участь у комунікації, у соціальній взаємодії, саме тому уявляється, що без інформації навряд можливою є сама людина як соціальна істота.

Інформаційні права є по суті істотним фактором розкриття людської індивідуальності, затвердження своєрідності та унікальності кожної особистості.

Участь людини у питаннях, що стосуються її життя, є одним з основних прав людини, адже участь є шляхом до реалізації інших прав. Реалізація права на участь є потужним інструментом для забезпечення інших фундаментальних прав і свобод. Доступ до достовірної інформації дозволяє громадянам приймати обґрунтовані рішення у сферах охорони здоров'я, освіти, працевлаштування тощо. Свобода вираження поглядів та можливість вільно поширювати інформацію сприяє розвитку демократії, плюралізму думок та відкритого діалогу.

Саме поняття «участь» набуває поширення як у практиці, так і в науці. Під цим поняттям розуміється безперервний процес, що включає в себе обмін інформацією та діалог між людьми, між людьми та державою («право на участь», «право участі» у широкому сенсі), а також участь (чи можливість участі) індивіда в управлінні державними справами («право на участь» у вузькому сенсі). Наприклад, згідно з Конституцією України, право на участь в управлінні державними справами є гарантованою можливістю брати участь в управлінні своєю державою, у прийнятті законів та інших рішень з питань загальнодержавного та місцевого значення шляхом голосування при проведенні всеукраїнського та місцевого референдумів, вільно обирати і бути обраним до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також право на рівний доступ кожного до державної служби у своїй країні. Вважаємо, що право на участь варто розглядати не тільки з позиції державно-управлінського аспекту, але і, зокрема, як право на участь у культурному житті, у обміні інформацією, у прийнятті соціально значущих рішень. Про це стверджують також деякі дослідники, зауважуючи, що права на участь варіюються від прав на інформацію до прав на участь в управлінні державними справами і прав на спільне прийняття рішень, зазначаючи також, що інформаційні права є найслабшою формою прав участі [5].

Одним з найважливіших аспектів права на участь є, напевно, право на політичну та громадську участь, яке відіграє визначну роль у стимулюванні розвитку демократичного врядування, у просуванні верховенства права, соціальної інтеграції та економічного розвитку, а також у реалізації та захисті всіх прав людини. Право на участь у політичному та громадському житті має важливе значення для розширення можливостей окремих осіб і їхніх груп, для усунення дискримінації та маргіналізації. Втім нині залишається чимало перешкод для реалізації права на участь, зокрема, для рівноправної політичної та громадської участі, які можуть включати пряму та непряму дискримінацію за такими ознаками, як раса, колір шкіри, походження, стать, релігія, мова, погляди, майновий стан, громадянство чи інший статус.

Право на участь виступає як важлива передумова для повної та ефективної реалізації всього спектру прав людини. Забезпечення цього права вимагає від держав створення сприятливого правового та інституційного середовища, підтримки медіаграмотності населення, забезпечення вільного доступу до інформаційних технологій та захисту від цензури та дезінформації. Інвестування в розвиток інформаційних прав людини є інвестицією в стабільне, демократичне та справедливе суспільство, де кожна людина має можливість повноцінно реалізувати свій потенціал. Право на участь в управлінні державними справами здійснюється через систему інститутів безпосередньої демократії і включає певний набір правомочностей, як то: свобода зборів, свобода друку, свобода слова, виборче право, право петицій, право на референдум, право на заняття державних посад, право об'єднуватися в громадські організації, можливість оскарження дій посадових осіб до суду та деякі інші [6].

Безумовно, право на участь нерозривно пов'язане з іншими правами людини, такими як право на мирні зібрання та об'єднання, свобода переконань і їх вираження, право на освіту. Ефективна участь завжди залежить від доступу громадськості до достовірної та повної інформації.

У розвинутих демократичних суспільствах право на участь у формах політичної активності, що ініційовані громадянами, зростає і підтримується. В реалізації цього права важливою є не тільки наявність нормативного та інституційного механізму реалізації, а й здатність індивідів активно використовувати свої права і свободи, механізми та інститути демократії, адже, врешті-решт, у більшості випадків саме від активної участі особи залежить реалізація її прав і свобод.

Список використаних джерел:

1. Das Recht auf Information – Wichtig für Natur- und Umweltschutz. URL: vorarlberg.naturfreunde.at/Berichte/detail/29948.
2. Bergmann W. Recht auf Information als «irrige Ansicht». URL: derstandard.at/1342139162869/Recht-auf-Information-als-irrige-Ansicht.
3. Roger J. R. Levesque Informational Rights. URL: www.springerreference.com/docs/html/chapterdbid/329878.html.
4. Кормич Б. А. Інформаційне право. Харків : БУРУН і К, 2011. 334 с.
5. Kröll M. Allgemeiner personalvertretungsrechtlicher. *Informationsanspruch. PersR.* 2019. URL: www.bund-verlag.de/personalrat/lexikon/informationsrechte?srsId=AfmBOopYQ09PalTV2RaWlBrpuZr0UWrB6HDsC4ZFbMDeqPK3xdGy-xS6
6. Чуб О. О. Конституційне право громадян України на участь в управлінні державними справами. *Мезо-Інфо – Юридичний портал № 1*. URL: <https://salolii/f04b63a>

Ключові слова: право на участь, інформаційні права, свобода інформації, права людини, доступ до інформації, участь в управлінні державними справами, демократія.

Keywords: eligibility, informational rights, freedom of information, human rights, access to information, participation in the management of public affairs, democracy.